

РЕШЕНИЕ

№ 156

гр. Враца, 20.03.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – ВРАЦА, I ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на двадесет и първи февруари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Иван В. Никифорски

при участието на секретаря Нина К. Луканова
като разгледа докладваното от Иван В. Никифорски Гражданско дело № 20221420101585 по описа за 2022 година

Предявен е за разглеждане по реда на чл. 422, ал. 1 ГПК иск с правно основание чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, вр. чл. 327, ал.1 ТЗ..

Ищецът Й. Х. Д. е подал заявление за издаване на заповед за изпълнение на парично задължение срещу "ПЕТКОВ И СИНОВЕ 2015" ЕООД, ЕИК: 203468084 за следните суми: 2 951,40 лева (две хиляди деветстотин петдесет и един лева и 40 стотинки), представляваща главница по договор за продажба, ведно със законна лихва за период от 08.03.2022 г. до изплащане на вземането, както и държавна такса в размер на 59,30 лева (петдесет и девет лева и 30 стотинки) и адвокатско възнаграждение в размер на 600,00 лева (шестстотин лева).

Против заповедта за изпълнение № 501 / 10.03.2022 г., постановена по ч.гр. дело № 755 /2022 г. по описа на РС – гр. Враца е постъпило възражение от длъжника по реда на чл.414 ГПК. След указание до заявителя, последният е предявил установителен иск за вземането, предмет на издадената заповед за изпълнение.

Ищецът твърди, че е земеделски производител на зърнени и маслодайни култури. В резултат на постигнати търговски взаимоотношения с длъжника, продал на последния 6.18 тона слънчоглед реколта 2021 г., на обща стойност 6 983.40 лв. с вкл. ДДС, за което е издал фактура № 0000000031/27.11.2021 г.Страните допълнително са се договорили „Петков и Синове 2015“ ЕООД да извърши следната услуга: жътва на слънчоглед и царевица на 280 дка на обща стойност 4032 лева с вкл.ДДС., за което е издал фактура № 0000000085/27.11.2021 г. Приспадайки от вземането на заявителя задължението му към длъжника, дължимо остава 2 951.40 лв. По този начин ищецът извършва прихващане по неговото насрещно вземане до размера на по-малкото. След извършеното прихващане по ф-ра № 0000000031/27.11.2021 г., като незаплатено задължение е остатък в размер на 2 951.40 лв. /две хиляди деветстотин петдесет и един лева и четиридесет стотинки/, която сума е изчислена след прихващане на сумата

от 4032 лв., дължима от ищеца към „Петков и Синове 2015“ ЕООД по фактура № 0000000085/27.11.2021 г.

С подаденото от Й. Д. заявление по чл. 410 от ГПК е извършено прихващане с вземането на "ПЕТКОВ И СИНОВЕ 2015" ЕООД за сумата 4032 лева по фактура № 0000000085/27.11.2021 г., при което същата не се дължи. Аргументира се тезата, че съгласно чл. 103, ал. 1 от ЗЗД, когато две лица си дължат взаимно пари или еднородни заместими вещи, всяко едно от тях, ако вземането му е изискуемо и ликвидно, може да го прихване срещу задължението си. Прихващането е способ за прекратяване на две насрещни задължения до размера на по - малкото от тях. Прекратяването на насрещните задължения не настъпва по право. То е действие на упражняването на субективното преобразуващо право, с което всяка от страните разполага, възникващо при определен в закона фактически състав. Необходимо е да съществуват две задължения /вземания/ - чл.103,ал.1 от ЗЗД. Вземанията трябва да са действителни. Следващо изискване за възникване на правото да се извърши прихващане, е двете вземания да бъдат насрещни - кредиторът по едното вземане трябва да е длъжник по другото и обратно. Елемент на фактическия състав на правото да се извърши прихващане, също е изискването двете задължения да имат за предмет пари или еднородни и заместими вещи.

С връчването на заповедта за изпълнение по чл. 410 от ГПК на ответника, същият е узнал за извършеното прихващане, но вместо да изпълни доброволно остатъка от 2 951.40 лв. /две хиляди деветстотин петдесет и един лева и четиридесет стотинки/ по ф-ра № 0000000031/27.11.2021 г., същия в срока по чл. 414, ал. 2 от ГПК е направил възражение срещу заповедта, което обуславя правния интерес от предявяване на настоящия иск.

Въз основа на изложеното се иска от съда да постанови решение, с което да ПРИЕМЕ ЗА УСТАНОВЕНО по отношение на ответника "ПЕТКОВ И СИНОВЕ 2015" ЕООД, ЕИК: 203468084, със седалище и адрес на управление: гр. Враца, жк Дъбника, бл. 36, вх. Б, ет. 2, ап. 25, представлявано от управителя Н. Х. П., че дължи на Й. Х. Д., с ЕГН *****, с адрес: гр. ****, жк ****, бл. **, вх. ***, ап. ***, сумата от 2 951.40 лв. /две хиляди деветстотин петдесет и един лева и четиридесет стотинки/, представляваща остатък по фактура № 0000000031/27.11.2021 г., ведно със законната лихва върху главницата от предявяване на настоящото заявление до окончателното изплащане на дължимата сума, както и направените от ищеца съдебни и деловодни разноски.

С молба вх. № 18340 / 20.12.2022 г. ищецът уточнява, че сумата от 6 983.40 лева е без включен ДДС.

В срочно подаден отговор по реда на чл.131 ГПК, ответника заявява, че не оспорва, че между страните съществуват търговски взаимоотношения, както и че съществуват и роднински връзки - ответникът е брат на управителя на дружеството Н. П.. Не оспорва, че посочената стока от 6.18 тона слънчоглед е закупена, но оспорва, че сумата от 6 983.40 лева е с ДДС, като видно от издадената фактура, ДДС не се начислява на основание чл.163а, ал.2 от ЗДДС. Не оспорва също, че е извършил съответната услуга - жътва на слънчоглед и царевица. Сумата, която следва да заплати на ответника е в размер на 6 983.40 лева без ДДС, а той му дължи сума от 4032 лева с ДДС. Помежду им не било извършено прихващане с писмено заявление, нито е извършвано счетоводно записване на прихващане на дължими суми. Помежду им отношенията се развалили след като ответникът отказал да му предаде собственото му зърно, представляващо зърнена култура „Третикале“, сорт „Албена“, която помолил да съхрани временно за определен период от време, като и до настоящият момент зърното не е предадено, поради което не успял да го засади и да получи добиви от него в

съответната стопанска година. При тези съображения счита, че не дължа сума на ответника, включително и по процесната фактура, тъй като същият е постъпил недобросъвестно по отношение на собствената му вещ, като в тази връзка му е причинил вреди, в размери, по-големи от посочените стойности на фактурите.

След като обсъди събраните по делото доказателства в тяхната съвкупност и като взе предвид становищата и доводите, изложени от страните, съдът прима за установено следното от **фактическа страна**:

Не е спорно между страните, че ищецът е земеделски производител на зърнени и маслодайни култури, като в резултат на постигнати търговски взаимоотношения с ответника, продал на последния 6.18 тона слънчоглед, реколта 2021 г., на обща стойност 6 983.40 лв. с вкл. ДДС, за което е издал фактура № 0000000031/27.11.2021 г. Страните допълнително са се договорили „Петков и Синове 2015“ ЕООД да извърши следната услуга: жътва на слънчоглед и царевица на 280 дка на обща стойност 4032 лева с вкл. ДДС., за което съответно е издал фактура № 0000000085/27.11.2021 г.

За изясняване на обстоятелствата по делото е допусната и назначена съдебно – счетоводна експертиза.

От заключението по приетата експертиза се установява, Й. Х. Д. в качеството си на Земеделски производител е продал на „Петков и синове 2015“ ЕООД 6.18 тона слънчоглед реколта 2021 г. на обща стойност 6 983.40 лв. с вкл. ДДС, като е издал фактура № 0000000031/27.11.2021 г. със същата стойност. За извършената услуга : жътва на слънчоглед и царевица на 280 дка на обща стойност 4032.00 лв. с вкл. ДДС „Петков и синове 2015“ ЕООД е издал фактура № 0000000085/27.11.2021 г. със същата стойност. Вещото лице е посочило, че в счетоводствата на двете дружества фактура № 0000000031/27.11.2021 г. със стойност 6 983.40 лева, издадена от ЗП Й. Х. Д. на „Петков и синове 2015“ ЕООД за продажба на слънчоглед реколта 2021 г. в размер на 6180 кг. е осчетоводена на 27.11.2021 г., като задължение на клиента „Петков и синове 2015“ ЕООД към доставчика ЗП Й. Х. Д. В счетоводствата на двете дружества фактура № 0000000085/27.11.2021 г. със стойност 4032.00 лв., издадена от „Петков и синове 2015“ ЕООД на ЗП Й. Х. Д. за извършена услуга - жътва на слънчоглед и царевица е осчетоводена на 27.11.2021 г. като задължение на клиента ЗП Й. Х. Д. към доставчика на услугата „Петков и синове 2015“ ЕООД.

Вещото лице е посочило също така, че в счетоводството на „Петков и синове 2015“ ЕООД Фактурата № 0000000031/27.11.2021 г. е включена в Дневника на покупки по ЗДДС за данъчен период м.ноември 2021 г. с нулева стойност. Фактурата не участва при формирането на крайния резултат по ЗДДС за съответния данъчен период. Дружеството не е ползвало данъчен кредит за сделката отразена във фактурата.

В заключението е отразено и че към момента на изготвянето на заключението „Петков и синове 2015“ ЕООД не е извършило плащане по Фактурата № 0000000031/27.11.2021 г. Вещото лице е изчислило и че ако се извърши прихващане между двете фактури, остатъкът по фактура № 0000000031/27.11.2021 г. издадена от ЗП Й. Х. Д. на „Петков и синове 2015“ ЕООД ще представлява сума в размер на 2 951.40 лв. Отражено е също така, че в счетоводствата на двете дружества няма счетоводно отразяване на прихващане по процесните фактури. В счетоводството на ЗП Й. Х. Д. фактура № 0000000031 /27.11.2021 г. е отразена като задължение на „Петков и синове 2015“ ЕООД, по което няма извършено заплащане.

В счетоводството на „Петков и синове 2015“ ЕООД фактура № 0000000085/27.11.2021 г. е отразена като задължение на ЗП Й. Х. Д., но което няма извършено плащане.

Експертното заключение е прието по делото, като същото не е оспорено от страните. Съдът кредитира последното като пълно, обективно и компетентно

изготвено.

Други относими доказателства по делото не са приети.

При така установената фактическа обстановка, съдът приема следното от **правна страна**:

По предявения по реда на чл.422 ГПК иск с правно основание чл. 79, ал. 1, пр. 1 вр. чл. 327, ал.1 ТЗ в тежест на ищеца е да докаже при условията на пълно и главно доказване правопораждащите факти, от които черпи изгодни за себе си последици, а именно: 1. възникнали между страните облигационни отношения по договора за търговска продажба на стоки - слънчоглед, по силата на който продавачът се е задължил да прехвърли правото на собственост върху процесните стоки и да ги предаде, а купувачът да ги получи и да заплати уговорената цена и 2. Продавачът да е предал стоката на купувача.

При доказване на горните факти, в тежест на ответника е да докаже погасяване на задължението, за което не сочи доказателства..

Не е спорно между страните, а и от представените по делото писмени доказателства, както и от заключението на вещото лице се установи, че ищецът е земеделски производител на зърнени и маслодайни култури, като в резултат на постигнати търговски взаимоотношения с ответника, продал на последния 6.18 тона слънчоглед, реколта 2021 г., на обща стойност 6 983.40 лв. с вкл. ДДС, за което е издал фактура № 0000000031/27.11.2021 г.Страните допълнително са се договорили „Петков и Синове 2015“ ЕООД да извърши следната услуга: жътва на слънчоглед и царевица на 280 дка на обща стойност 4032 лева с вкл.ДДС., за което съответно е издал фактура № 0000000085/27.11.2021 г.От заключението на вещото лице се установи, че ако се извърши прихващане между двете фактури , остатъкът по фактура № 0000000031/27.11.2021 г, издадена от ЗП Й. Х. Д. на „ Петков и синове 2015” ЕООД ще представлява сума в размер на 2 951.40 лв.

Съгласно разпоредбата на чл. 103, ал. 1 от ЗЗД прихващането е възможно когато две лица си дължат взаимно пари или еднородни и заместими вещи. В този случай всяко едно от тях, ако неговото вземане е изискуемо и ликвидно, може да го прихване срещу задължението си. За това е необходимо това лице да направи изявление по чл. 104, ал. 1, изр. 1 от ЗЗД, в посочения смисъл, което да достигне до другата страна в правоотношението.

Спорен по делото е настъпил ли е погасителния ефект на извършеното прихващане.За разрешаване на спора, настоящият състав споделя напълно становището изразено в постановеното по реда на чл.290 ГПК Решение № 103/01.08.2017 г. по гр.д. № 61323 по описа за 2016 година на ВКС, Четвърто ГО. Според него, законът не обвързва момента, в който прихващане поражда действие, с момента на извършването на изявлението по чл. 104, ал. 1, изр. 1 от ЗЗД. Съгласно разпоредбата на чл. 104, ал. 2 от ЗЗД на прихващането има обратно действие като двете насрещни вземания се смятат погасени до размера на по-малкото от тях от деня, в който прихващането е могло да се извърши. Възможно е между страните да съществува спор за едно от двете или и за двете задължения. Спорът може да се отнася до съществуването на вземането, до неговата нищожност или унищожаемост, до изискуемостта му или до размера му. Затова по силата на чл. 104, ал. 1, изр. 2 от ЗЗД е възможно действието на прихващането да бъде поставено под условие, а именно спорът да бъде отнесен до съда и спорното вземане да бъде установено със съдебно решение В тези случаи влизането в сила на съдебното решение, с което се установява вземането има характера на сбъдването на отлагателното условие, под което е направено прихващането и от този момент изявлението за това ще породи действие. Това действие обаче ще има обратна сила, което изрично е посочено в разпоредбата на

чл. 104, ал. 2 от ЗЗД, съгласно която двете насрещни вземания се смятат погасени до размера на по-малкото от тях от деня, в който прихващането е могло да се извърши, тоест прихващането винаги има обратно действие, независимо от това дали се касае до прихващане с безспорно вземане или за такова със спорно вземане, което е поставено под условие, съгласно разпоредбата на чл. 104, ал. 1, изр. 2 от ЗЗД. Този извод следва както от граматическото, така и от систематическото тълкуване на разпоредбата на чл. 104, ал. 2 от ЗЗД. За да настъпят последиците от прихващането вземането на прихващания трябва да съществува както към момента, в който то може да се извърши, така и към момента на извършването на компенсаторното изявление, а когато последното е поставено под условие и към момента на сключването на условието. В случаите, когато при предявен иск ответникът по него направи възражение за прихващане на претендираното от ищеца вземане със свое вземане към ищеца съдът ще трябва да разгледа това възражение и да се произнесе по отношение на него. С това възражение ответникът твърди, че искът е неоснователен, тъй като вземането на ищеца, до размера на предявеното с възражението насрещно вземане, е погасено чрез извършено прихващане. При това в ГПК, освен правилото на чл. 298, ал. 4 от ГПК, не се съдържат специални правила по отношение на правото на прихващане и упражняването му, поради което приложение намират тези, установени с разпоредбите на чл. 103-чл. 105 от ЗЗД. От същите е видно, че решаващо за прихващането е изявлението на една от страните по реда на чл. 104, ал. 1 изр. 1 от ЗЗД, което е насочено към насрещната страна в правоотношението. С направеното в исковото производство възражение за прихващане това изявление не се променя от такова насочено към насрещната страна, в такова отправено до съда с искане последния да извърши прихващане. С оглед на това, съдът извършва проверка за това дали са били налице предпоставките за прихващане, осъществили ли са се те и към кой момент, като намери, че възражението е неоснователно ще уважи иска, а ако го намери за основателно ще отхвърли иска до размера на заявеното с възражението вземане. Затова произнасянето на съда се свежда до това дали е налице прихващане и до обявяване на последиците от същото. В този случай по силата на чл. 298, ал. 4 от ГПК решението ще се ползва със сила на пресъдено нещо и по отношение на разрешеното с него възражение за прихващане. Със сила на пресъдено нещо се установява както съществуването на твърдяното от ответника вземане, както към момента на възникване на възможността за извършване на прихващането, така и към момента на извършване на изявлението за това, така и последващото му несъществуване поради това, че същото е погасено предвид осъщественото прихващане. В случаите, когато възражението за прихващане е направено под условие, а именно, ако съдът приеме за неоснователни останалите възражения на ответника срещу иска, то силата на пресъдено нещо обхваща съществуването на вземането на ответника към момента на възникване на възможността за прихващане, така и към момента на сключването на условието по чл. 104, ал. 1, изр. 2 от ЗЗД, а именно момента на приключване на устните състезания, но също така установява и несъществуването му поради обратното действие на прихващането. В случаите когато едно от двете вземания-това на ищеца и на ответника, или едно от двете е спорно, то трябва да се счита, че прихващането е предявено под предвиденото в разпоредбата на чл. 104, ал. 1, изр. 1 от ЗЗД условие, при сключването на което настъпват предвидените в чл. 104, ал. 2 от ЗЗД последици. Условието е относимо към самото изявление, а не е искане до съда да извърши прихващането. В този случай постановяването на съдебното решение е условие за настъпване на погасителните последици на прихващането, но не е техен източник. Сключването на условието настъпва от момента на влизането на решението в сила. Същото обаче не създава ликвидност на вземането (като установено по основание и размер), като предпоставка за прихващането, а само я установява. Силата на присъдено

нещо има само установително действие, в отношенията между страните, поради което от правилото на чл. 298, ал. 4 от ГПК не може да бъде направен извод, че прихващането настъпва със съдебното решение. Освен това правилото се прилага еднакво както за спорните, така и за безспорните вземания. По отношение на вторите компенсаторния ефект настъпва в момента по чл. 104, ал. 2 от ЗЗД и при липса посочено в чл. 298, ал. 4 от ГПК изключение не може да се приеме, че тази разпоредба предвижда друг момент за осъществяване на прихващането по отношение на спорните вземания. За да се счете, че при спорните вземания прихващането се извършва със съдебното решение, то на същото трябва да бъде придадено конститутивно действие. За такова действие е необходима изрична законова разпоредба, каквато в случая не е налице, а с оглед на горното същото не може да бъде изведено и по тълкувателен път от разпоредбите на чл. 298, ал. 4 от ГПК и чл. 104, ал. 1, изр. 2 от ЗЗД. От тълкуването на двете разпоредби не може да бъде направен извод както за това, че решението по възражението за прихващане има конститутивно действие, така и за това, че прихващането има действие от влизането на съдебното решение. Самото решение установява съществуването на вземането, не само към момента на приключване на устните състезания, а и с обратна сила към момента на възникването му, което означава, че и ликвидността на същото трябва да се счита установена към този момент. Вземането не може да придобие качеството ликвидност (като установено по основание и размер) въз основа на съдебното решение, тъй като то само установява вземането, но не е условие за това вземането за придобие определено правно качество. Последното означава да се придаде конститутивно действие на съдебното решение по възражението за прихващане, каквото законът не му е признал. Съдебното решение установява със сила на пресъдено нещо съществуването на вземането не само към момента на приключване на устните състезания, но и към момента, в който същото е възникнало. Затова съдебното решение не е предпоставка за възникване на предвидените в чл. 103, ал. 1 от ЗЗД предпоставки за извършване на прихващането като от тази разпоредба не следва извод за това, че решението по възражението за прихващане има конститутивно действие или за това че прихващането има действие от влизането на съдебното решение. С оглед на това във всички случаи прихващането поражда действие от предвидения в разпоредбата на чл. 104, ал. 2 от ЗЗД момент. Този извод следва и от това, че възражението за прихващане в исковия процес не води до спиране на погасителната давност по отношение на вземането на ответника. Съществува възможност тази давност да изтече по време на съдебното производство и това ще направи прихващането невъзможно, ако бъде прието, че прихващането поражда действие от момента на съдебното решение. Този извод обаче ще противоречи на разпоредбата на чл. 103, ал. 2 от ЗЗД, последиците от която не са поставени в зависимост от това дали вземането на ответника е безспорно или е било предмет на производство по предявено в исковия процес възражение за прихващане.

От така изложената позиция, която настоящия състав напълно споделя следва, че направеното от ответника изявление за прихващане винаги има действие към предвидения в разпоредбата на чл. 104, ал. 2 от ЗЗД момент, който в случая е преди датата на подаване на заявлението за издаване на заповед за изпълнение по реда на чл. 410 ГПК.

По изложените съображения съдът намира предявения иск за основателен, поради което следва да бъде уважен изцяло, ведно със законната лихва върху главницата от датата на подаване на заявлението в съда.

По разноските:

При този изход на спора и съобразно разпоредбата на чл. 78, ал. 1 ГПК, право на разноски за производството има ищецът.

В настоящото производство, съгласно списък по чл.80 ГПК ищецът претендира направените по делото разноски, а именно: 300,00 лв. – депозит за вещо лице, 59.30 лева – заплатена държавна такса, както и 648,00 лв. с ДДС – заплатен адвокатски хонорар.

С оглед задължителните указания, дадени в т. 12 от Тълкувателно решение № 4/18.06.2014 г. по тълк. д. № 4/2013 г., ВКС, ОСГТК, съдът в исковото производство дължи да разпреди отговорността за разноските и в заповедното производство съобразно изхода на спора, за което постановява осъдителен диспозитив. В заповедното производство ответникът е доказал разноски в размер на 659,30 лева, от които: платен адвокатски хонорар в размер на 600 лева и държавна такса в размер на 59.30 лева.

Така мотивиран, съдът

РЕШИ:

ПРИЗНАВА ЗА УСТАНОВЕНО на основание чл. 422 ГПК вр. чл. 79, ал. 1, пр. 1 ЗЗД, вр. чл. 372, ал. 1 ТЗ, че "ПЕТКОВ И СИНОВЕ 2015" ЕООД, ЕИК: 203468084 дължи на Й. Х. Д., ЕГН: ***** сумата от **2 951,40 лева** (две хиляди деветстотин петдесет и един лева и четиридесет стотинки), представляваща главница по договор за продажба на стоки, въз основа на фактура № 0000000031/27.11.2021 г., ведно със законна лихва върху главницата от 08.03.2022 г., за която сума е издадена по реда на чл.410 ГПК заповед за изпълнение № 501 / 10.03.2022 г. по ч.гр.д. № 755 по описа за 2022 г. на РС – гр. Враца.

ОСЪЖДА на основание чл. 78, ал. 1 ГПК "ПЕТКОВ И СИНОВЕ 2015" ЕООД, ЕИК: 203468084 да заплати на Й. Х. Д., ЕГН: ***** сумата от **1007,30 лева** - разноски в производството по гр. дело № 1585/2022 г. по описа на РС – гр. Враца, както и сумата от **659,30 лева** - разноски за заповедното производство по ч. гр. д. № 755 г. по описа на РС – гр. Враца за 2022 година.

ПРЕПИС от решението да се връчи на страните съгласно чл.7, ал.2 ГПК.

Решението може да бъде обжалвано пред Окръжен съд гр. Враца в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Враца: _____